

CAPITALA
EUROPEANĂ A
CULTURII

**Capitala europeană a culturii
în anul 2021 în România**

**Raportul final
al Juriului de experți**

București
octombrie 2016

Cuprins

Introducere.....	3
Juriul de experți	3
Preselecția	3
Contextul național	4
Reuniunea de selecție	4
Decizia juriului	5
Evaluarea candidaturilor	5
Baia Mare	6
Context.....	6
Strategia culturală	6
Dimensiunea europeană	6
Programul artistic	6
Capacitatea de a produce rezultate	7
Implicarea publicului	7
Gestionarea	8
Rezumat.....	8
București	8
Context	8
Strategia culturală	8
Dimensiunea europeană	9
Programul artistic	9
Capacitatea de a produce rezultate	10
Implicarea publicului	10
Gestionarea	10
Rezumat.....	11
Cluj-Napoca	11
Context	11
Strategia culturală	12
Dimensiunea europeană	12
Programul artistic	12
Capacitatea de a produce rezultate	13
Implicarea publicului	13
Gestionarea	13
Rezumat.....	14
Timișoara	14
Context	14
Strategia culturală	14
Dimensiunea europeană	15
Programul artistic	15
Capacitatea de a produce rezultate	16
Implicarea publicului	16
Gestionarea	17
Rezumat.....	17
Desemnarea oficială.....	18
Recomandări către Minister.....	18
Premiul Melina Mercouri.....	18
Reputația unei CEaC	18
Etapa de monitorizare	19
Recomandările juriului de experți.....	19

Introducere

Acesta este raportul juriului de experți („Juriul”) pentru competiția Capitală Europeană a Culturii 2021 în România.

Ministerul Culturii din România („Ministerul”) este autoritatea de management a competiției.

Competiția este Guvernată de:

- Decizia nr. 445/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 („Decizia”¹)
- Regulamentul de procedură privind apelul Competiției pentru titlul de Capitală Europeană a Culturii în anul 2021 în România („Regulamentul”), lansat de Ministrul Culturii din România la data de 10 decembrie 2014 și publicat pe pagina de internet a Ministerului².

Juriul de experți

Juriul de experți este format din 12 membri. Zece experți au fost numiți de instituțiile și organismele Uniunii Europene (Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene, Comisia Europeană și Comitetul Regiunilor), în conformitate cu art. 6 al Deciziei. Doi experți au fost desemnați de Minister.

Juriul i-a numit președinte pe domnul Steve Green și vicepreședinte pe doamna Raluca Velisar. La ambele reuniuni de selecție, toți membrii juriului au semnat o declarație privind inexistența vreunui conflict de interese și păstrarea confidențialității.

Preselecția

Competiția se derulează în două etape: preselecție (lista restrânsă) și selecția finală. La data de 10 decembrie 2014, Ministerul a lansat un apel pentru depunerea candidaturilor. Paisprezece candidaturi au fost depuse până la termenul limită de 10 octombrie 2015.

Juriul s-a întrunit în București în perioada 7-10 decembrie 2015 pentru reuniunea de preselecție. Juriul a recomandat Ministerului să invite patru orașe (Baia Mare, București, Cluj-Napoca și Timișoara) în etapa de selecție finală. Raportul juriului de experți este publicat pe pagina de internet a Comisiei Europene³ și (în limbile română și engleză) pe cel al Ministerului⁴.

Ministerul Culturii din România a acceptat recomandările juriului și a invitat cele patru orașe să-și depună candidaturile revizuite, termenul limită fiind 12 august 2016.

Cele patru orașe și-au depus candidaturile revizuite ("dosarele de candidatură") în termenul menționat.

¹ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.132.01.0001.01.ENG

² http://www.capitalaculturala2021.ro/ceac2021_doc_3_documente-utile_pg_0.htm

³ <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/files/CEaC-2021-romania>

⁴ http://www.capitalaculturala2021.ro/Files/docs/Raport%20iurii%20CEaC%202021_ro.pdf

Dosarele de candidatură ale celor patru orașe sunt disponibile în limbile română și engleză pe pagina de internet a Ministerului la

http://www.capitalaculturala2021.ro/noutati_doc_38_candidaturile-oraselor-din-romania-pentru-etapa-de-selectie-finala-ceac-2021-sunt-acum-online_pg_0.htm

Următoarele evenimente au avut loc între reuniunile de preselecție și selecție:

- Mandatul membrului juriului Anton Rombouts e expirat pe data de 31 decembrie 2015, acesta fiind înlocuit de către Alain Hutchinson.
- Reprezentanții tuturor celor patru orașe au discutat cu președintele juriului în cadrul unei videoconferințe, în scopul clarificării recomandărilor incluse în raportul de preselecție.
- Patru membri ai juriului (Raluca Velisar, Valentina Iancu, Jordi Pardo și Agnieszka Wlazel) au efectuat vizite de câte o zi în fiecare dintre cele patru orașe în luna septembrie 2016. Ei au fost însoțiți de către observatori din partea Ministerului și ai Comisiei Europene. Membrii juriului au raportat constatările lor celorlalți membri în cadrul ședinței de selecție.

Contextul național

În anul 2021 va fi pentru a doua oară când un oraș din România va deține titlul CEaC, după Sibiu în 2007. Criteriile de selecție a unei CEaC au suferit schimbări semnificative. Acestea au acum o viziune mai extinsă și mai profundă asupra rolului culturii în dezvoltarea europeană și în dezvoltarea unui oraș. O noutate este cerința ca orașul să dezvolte o strategie culturală oficială pe termen mediu. Această cerință garantează faptul că titlul de CEaC reprezintă un element de progres al orașului, și nu un eveniment singular. Astfel sporește importanța moștenirii durabile.

Juriul a întâmpinat călduros decizia Ministerului de a crea programul "Orașe europene" pentru cele zece orașe candidate care nu s-au regăsit pe lista restrânsă și pentru cele trei orașe preselecționate necâștigătoare. Astfel se urmărește sprijinirea municipalităților în menținerea angajamentului de a aplica strategii culturale sustenabile și participative, precum și de a încheia parteneriate europene.

În timpul întocmirii prezentului raport, juriul a fost informat despre decizia orașului Cluj-Napoca de a continua în direcția propusă în dosarul său de candidatură. Acesta este un rezultat remarcabil al competiției, care demonstrează că strategia culturală a orașului nu a fost pregătită numai în speranța de a obține titlul, ci în scopul bunăstării generale a orașului.

Reuniunea de selecție

Selecția finală a avut loc la București în perioada 15 - 16 septembrie 2016.

Reprezentanții Ministerului și ai Comisiei Europene au participat în calitate de observatori. Acești observatori nu au luat parte la deliberările sau la decizia juriului.

Candidații s-au prezentat în fața juriului în ordine alfabetică. Fiecare oraș candidat a avut la dispoziție 45 de minute pentru a-și prezenta candidatura, urmate de alte 75 de minute rezervate unei sesiuni de întrebări și răspunsuri. Delegațiile din partea orașelor au fost formate din cel mult zece membri.

Președintele juriului a anunțat recomandările acestuia într-o conferință de presă, care a avut loc după reuniune, în prezența Ministrului culturii.

Decizia juriului de experți

Selecția unei CEaC se bazează pe programul conceput special în acest sens pentru anul respectiv, și care este detaliat în dosarul de candidatură, și nu pe oferta culturală existentă într-un oraș sau pe moștenirea sa culturală.

Juriul a evaluat fiecare candidatură în raport cu obiectivele programului CEaC (articolul 2 al Deciziei) și cu cele șase criterii prevăzute la articolul 5:

- Contribuția la strategia culturală pe termen lung a orașului
- Dimensiunea europeană
- Conținutul cultural și artistic
- Capacitatea de a produce rezultate
- Implicarea publicului
- Gestionarea

Juriului i-au fost prezentate patru oferte diferite realizate de tot atâtea orașe care se confruntă cu provocări specifice, fiecare având o abordare proprie a celor șase criterii. Juriul a constatat că toate cele patru orașe au oferte culturale dinamice, deși foarte diferite.

Toate dosarele de candidatură au avut puncte forte, precum și puncte slabe. Punctele forte ale celor patru orașe candidate au făcut din misiunea juriului de a selecta un singur oraș o sarcină dificilă.

Ulterior prezentărilor, juriul a evaluat meritele fiecărui oraș în parte, raportate la cele șase criterii menționate, candidaturile fiind comparate între ele pe durata discuției finale.

Fiecare membru al juriului a evaluat prin prisma propriei interpretări și a aplicat criteriile la cele patru oferte descrise în dosarele de candidatură, la prezentări și răspunsuri, la care s-au adăugat constatările din cursul vizitelor în orașe.

Juriul nu a ajuns la un consens asupra unui singur candidat. După o analiză judicioasă, juriul a procedat la vot deschis, conform regulilor. Două orașe s-au situat la egalitate, cu șase voturi fiecare. Juriul a reluat discuția cu privire la aceste două candidaturi și s-a procedat la repetarea votului. Și de această dată, cele două orașe candidate au primit număr egal de voturi (șase). Președintele juriului și-a exprimat votul decisiv, cu acordul tuturor membrilor și conform regulilor. Întregul juriu a fost de acord cu acest rezultat.

În concluzie, juriul recomandă ca Ministerul să desemneze orașul

Timișoara

Capitală europeană a culturii în anul 2021

Evaluarea candidaturilor

Evaluările fiecărui oraș, prezentate în continuare, fac referire la aspectele importante ale deliberărilor juriului. În cazul orașului Timișoara, recomandările au fost cuprinse atât în evaluare, cât și, ulterior, în raportul întocmit pentru a sprijini tranziția de la candidatură la implementare.

Baia Mare

Context

Baia Mare și-a prezentat candidatura sub sloganul „Cultura Ospitalității”. Echipa de proiect a subliniat natura urbano-rurală a orașului, reflectată în programul propus. Orașul urmărește ieșirea din inerția unui oraș post-industrial. Există o colaborare strânsă cu județul Maramureș. Candidatura propune patru mari priorități: o creștere cu 30% a PIB-ului și a locurilor de muncă, triplarea publicului și a numărului de evenimente după 2021, calificarea în topul primelor cinci destinații culturale din România și dublarea participării reprezentanților categoriilor de risc și a publicului greu accesibil la programele culturale și educaționale.

Programul propus se bazează pe patru linii de acțiune: „Întâlnește”, „Întâmpină”, „Arată” și „Împărtășește”. În plus, au fost concepute două programe anuale majore: „Performing Food” și „Calendarul Străvechi”.

Strategia culturală

Consiliul a aprobat Strategia de dezvoltare culturală în luna februarie 2016. Unele elemente sunt deja în curs de realizare, în special dezvoltarea capacității de acțiune, crearea *Centrului de excelență în management cultural* și reabilitarea „Coloniei pictorilor”. Încă din faza de preselecție, echipa de proiect a întreprins o gamă largă de acțiuni, testând diferite elemente ale candidaturii. Juriul a remarcat legătura dintre strategie și candidatura CEaC.

Titlul de CEaC este perceput ca un „accelerator al schimbării” în viața culturală a orașului și a regiunii. Juriul și-ar fi dorit să vadă mai multe planuri concrete de realizare a acestei schimbări. Se pune un accent puternic pe turismul cultural în regiune, pe care se concentrează susținerea din partea Consiliului Județean. Crearea unui *Centru pentru resurse și microfinanțare în turism* este o idee interesantă, dar i-a lipsit un plan de afaceri în vederea implementării. Din perspectiva orașului, însă, juriul a fost mai puțin convins de contribuția candidaturii la dezvoltarea urbană.

Juriul a apreciat seria de activități întreprinse ulterior reuniunii de preselecție în ceea ce privește testarea „fiabilității conceptului”.

Dimensiunea europeană

Dimensiunea europeană nu a fost evidențiată corespunzător în dosarul de candidatură și nici în prezentare. În dosarul de candidatură se susține că 90% dintre proiecte vor include parteneri europeni sau internaționali. Totuși, judecând după proiectele prezentate, acestei susțineri îi lipsește coerența și relevanța în raport cu elementele specifice ale criteriilor. Varietatea și domeniul de aplicare a parteneriatelor europene sunt mai restrânse decât se anticipa pentru o CEaC. Deși s-au purtat discuții pe teme europene precum toleranța, mobilitatea sau exilul, acestea nu au fost transpuse în proiecte. Juriul a observat că nevoia unei dimensiuni europene nu a reprezentat unul dintre criteriile incluse în apelurile de proiecte planificate.

Echipa de proiect a conceput o serie de proiecte cu viitorii candidați, a alocat suma de 300.000 euro pentru proiecte cu alte CEaC și speră că acestea se vor și concretiza.

Programul artistic

Planul de finanțare prevede o alocare de 25% pentru proiecte de anvergură, 35% pentru coproducții, 30% pentru o serie de apeluri/cereri deschise de proiecte și 10% pentru mici proiecte comunitare. S-a intenționat conectarea zonelor urbane cu cele rurale. Juriul a considerat că structura a fost dezechilibrată, marile proiecte „Calendarul Străvechi” și „Performing Food” nefiind adecvate în raport cu aspectele tematice. Juriul nu a putut identifica o coerență globală a

programului propus în ce privește conceptul de „Găzduire”. De asemenea, au lipsit abordările inovative ale subiectelor.

Ideea „Performing Food” a fost, în viziunea juriului, supraevaluată. Aceasta a fost, în sine, bine structurată, cu o colaborare internațională solidă dar, ca și proiect artistic conceptual de nișă, a părut paralelă și separată de programul esențial CEaC.

„Calendarul Străvechi” conținea multiple elemente interesante, dar a fost perceput ca o altă activitate, paralelă cu programul tematic principal al CEaC. Acesta prezintă potențialul de a conecta patrimoniul imaterial al Europei, însă parteneriatele internaționale propuse se limitau doar la vizite de documentare în regiuni, iar rezultatele urmau să fie prezentate exclusiv în Baia Mare.

Juriul a apreciat planurile de colaborare cu orașul Cluj-Napoca și hotărârea celor două candidate de a aloca fonduri pentru proiecte comune.

Juriul a remarcat includerea în strategie a obiectivului de dezvoltare socială a comunității de rromi. În viziunea juriului, programul propus nu a respectat însă obiectivul strategic, existând doar câteva proiecte legate de rromi și o politică socială neclară. Juriul a considerat că abordarea a fost lipsită de profunzime și caracterizată de implicarea slabă a populației majoritare și a sectorului artistic local.

Juriul și-a exprimat îngrijorarea în privința estimărilor de buget aferente proiectelor propuse.

Capacitatea de a produce rezultate

Candidatura beneficiază de întregul sprijin al primarului și al partidelor politice reprezentate în Consiliul Local.

Juriul a remarcat dificultățile cu care se confruntă autoritățile în zona industrială dezafectată CUPROM, precum și natura temporară a evenimentelor care ar putea fi desfășurate în zonă în anul 2021. Nu sunt clar definite strategia și obiectivele pentru această zonă și nici finanțarea și modalitatea de administrare. Ideea unui centru pentru industrii creative în zonă este insuficient dezvoltată. Reabilitarea „Coloniei pictorilor” se apropie de sfârșit, putând fi utilizată ca centru rezidențial și expozițional. În ansamblu, juriul a remarcat seria de lucrări de renovare planificate și riscul de a nu fi terminate până în anul 2021. Programul prezintă un factor de risc important în ceea ce privește infrastructura. Acest lucru a fost amplificat de numărul limitat de propuneri privind dezvoltarea capacității de construcție.

Planurile pentru *Centrul de excelență în management cultural* și pentru *Centrul European pentru tineret* au fost relevante, dar au fost lipsite de o abordare concretă din punct de vedere al implementării proiectelor.

Implicarea publicului

Juriul a remarcat eforturile depuse pentru implicarea cetățenilor și a sectorului cultural, printr-o abordare deschisă, în dezvoltarea candidaturii. Juriul a salutat înființarea *Asociației creatorilor orașului* și a *Centrului de voluntariat autogenerat*, ca rezultat al activității echipei de proiect. Dinamica și interactivitatea rețelelor sociale au fost remarcabile.

Programul de extindere a categoriilor de public nu a fost dezvoltat pe măsura așteptărilor juriului. De asemenea, i-a lipsit legătura coerentă cu programul propus.

Elemente precum schema-pilot Multipass și intenția de a introduce instrumente de marketing ca ecranele LCD au fost considerate utile.

Gestionarea

Bugetul previzionat pentru CEaC este de 45 milioane euro, din care contribuția Municipality este de 19 milioane euro, cea națională este de 10 milioane euro, contribuția Consiliului Județean este de 3 milioane euro, finanțarea prin programe ale UE este de 3 milioane euro, contribuția din partea altor agenții și programe din sectorul public este de 3,25 milioane euro, iar contribuția sectorului privat va fi de 6,75 milioane euro. Venitul este alocat în procent de 63% costurilor programelor, 17% pentru marketing, 9% pentru salarii și administrare, iar 11% pentru personal nesalariat, logistică și evaluare etc.

Juriul a considerat că bugetul general este unul adecvat. Cheltuielile cu programul au fost mai mici decât s-a anticipat, dar cele cu marketingul au depășit valorile preconizate. 15% din venituri pentru sectorul privat este o cifră ambițioasă; doar câteva CEaC au reușit să ajungă la acest nivel, iar strategia nu pare să susțină acest nivel atât de temerar.

Juriul nu a fost convins de modul de administrare a Fundației. Acesta își exprimă îngrijorarea în privința rolului managerilor de proiect în cadrul Consiliului de conducere extins. S-au furnizat puține informații despre rolul Consiliului de conducere/Comitetului de monitorizare, care este necesar pentru a asigura responsabilitatea fiecărui membru al personalului Fundației.

Planurile de marketing au fost întocmite în linii generale în această fază, deși juriul nu a considerat dosarul de candidatură a fi un bun exemplu de marketing, conținutul acestuia fiind scris cu caractere foarte mici.

Rezumat

În ansamblu, juriul a considerat că s-au înregistrat progrese semnificative de la data preselecției. În unele domenii, orașul candidat și-a evidențiat punctele forte, dar la cele mai multe dintre criterii au existat puncte slabe. Programul artistic conține anumite idei și proiecte promițătoare, dar a părut că programul se derulează pe două sau trei direcții, cu puține conexiuni și interacțiuni. Conceptul de „Găzduire” nu transpare ca principiu călăuzitor pentru a argumenta selecția proiectului. Dimensiunea europeană a fost insuficient dezvoltată și nu a oferit cetățenilor din Baia Mare o imagine de ansamblu pentru înțelegerea și aprecierea diversității culturilor din Europa.

București

Context

Orașul București și-a prezentat candidatura ca oraș în tranziție, oscilând între realitatea socialistă dinaintea anilor '89 și neo-liberalismul de după. Rezultatul este o societate fragmentată și polarizată, suferind, în termenii din dosarul de candidatură, de „neîncrederea locuitorilor săi în discursul și retorica administrației locale”. Sectorul cultural este supraconcentrat în centrul orașului (68% dintre instituții), 24% în inelul interior și numai 8% în exterior, unde locuiește majoritatea populației. Sondajele indică faptul că cea mai mare parte a populației manifestă un interes scăzut pentru cultură.

Programul propus pentru CEaC este prezentat cu titlul „Orașul in-vizibil”. Programul se dezvoltă pe trei direcții: „Pierdut și Regăsit”, „Periferii” și „Microtopii”.

Strategia culturală

Orașul București nu a prezentat o strategie culturală în faza de preselecție. Strategia culturală a orașului a fost aprobată în luna august 2016. Ea acoperă perioada 2016-26. Strategia conține șase obiective pe termen lung: încorporarea culturii în dezvoltarea urbană sustenabilă, asigura-

rea accesului tuturor locuitorilor la cultură, transformarea orașului într-o capitală culturală atractivă, atragerea antreprenoriatului cultural dinspre marginea orașului spre centru, promovarea Bucureștiului ca un oraș al conexiunii și creșterea capacității sectorului cultural. Aceasta a fost dezvoltată de ARCUB și implică angajamentul semnificativ al sectorului cultural și al părților interesate. S-a pus mai puțin accent pe implicarea publicului larg. Juriul a constatat un decalaj între viziunea inițiatorilor politici culturale și cea a administrației orașului. Acest lucru a stârnit temeri în privința succesului implementării. Proiectul de înființare a *Observatorului cultural* a fost considerat solid.

Programul CEaC constituie o parte esențială a strategiei și concordă cu obiectivele sale.

Dimensiunea europeană

Abordarea dimensiunii europene își păstrează, ca și în faza de preselecție, cele patru elemente ale sale: colaborarea cu Europa, Europa Bucureștiului și implicarea atât în temele europene cât și în interacțiunea cu publicul european și internațional. Juriul și-a menținut aprecierea pentru abordare, dar per ansamblu nu a constatat nivelul de dezvoltare așteptat. S-a păstrat, chiar și la acel moment, un grad ridicat de generalitate. Programul propus nu pare să fi fost construit în mod semnificativ pe oferta europeană existentă în oraș. Accentul pe regiunea balcanică nu a fost suficient de puternic. Juriul s-ar fi așteptat la parteneriate mult mai active în proiecte cu alte CEaC.

Juriul a remarcat concentrarea asupra unui „oraș de 10”. Aceasta ar fi fost, în mod normal, o direcție de abordat în structura programului, dar nu ca o componentă majoră a dimensiunii europene. Chiar și așa, juriul nu a considerat că direcția a fost dezvoltată la fel de mult pe cât era de așteptat. A existat o abordare strategică cu orașul Linz, de exemplu, dar aceasta nu s-a materializat decât într-un proiect de mică anvergură.

Programul artistic

Viziunea artistică a unui „oraș in-vizibil” prezintă toate datele unui program cultural ambițios. Ea a devenit evidentă în planurile pentru cele 12 programe cu 50 de proiecte de bază și până la 200 de proiecte asociate. Majoritatea se derulează în spații publice, în special în cartiere, ceea ce demonstrează ambiție și prefigurează gestionarea dificilă a misiunii implementării.

Programul a fost explicat în dosarul de candidatură într-o manieră ce derutează, printr-o schiță pe care juriul o consideră de mai mare utilitate ca instrument intern de planificare, întrucât nu evidențiază într-un mod clar temele și programul.

Juriul a considerat că programul propus nu se ridică la nivelul cerințelor sale. Proiectele descrise în dosarul de candidatură sunt lipsite de perspectivă. Scopul intenționat, de a încuraja noi forme de cetățenie locală și europeană, nu a fost conturat.

În ansamblu, juriul a considerat că în program există o contradicție stranie între viziune și obiective. Juriul și-a exprimat îngrijorarea în privința faptului că cetățenii sunt extrem de reticenți în a participa la evenimente culturale, luând în considerare existența unei contradicții între divertismentul de masă și cultură. Cu toate acestea, programul propus este unul intelectual și academic, pe alocuri chiar elitist. Un exemplu este legat de proiectele muzeale, care par să se adreseze specialiștilor în domeniu, abordând teme precum metodologia. Aceste proiecte nu au prevăzut evenimente de amploare, de natură să atragă atenția unui public extern, și care să vizeze contribuția la atingerea obiectivelor de turism ale orașului.

Impresia generală a fost a unei serii de proiecte cu un grad scăzut de coerență și care nu sunt subsumate unei teme puternice. Juriul nu a constatat o legătură strânsă între proiectele propuse și elementele strategiei culturale, prevăzute ca obiective ale CEaC.

Capacitatea de a produce rezultate

Proiectul a beneficiat de sprijinul primarilor celor șase sectoare. Declarația de sprijin a primarului orașului a fost citită juriului în cadrul prezentării. Juriul a înțeles faptul că acest tip de sprijin este neobișnuit pentru București. În ciuda sprijinului la nivel politic, juriul nu a fost convins de relația activă dintre oficialități și organizația ale cărei servicii au fost subcontractate în scopul pregătirii candidaturii (și, din motive similare, dintre oficialități și agenția care o va implementa).

Aproximativ 70% din programele propuse sunt planificate a se derula în spații publice, iar 30% în instituții culturale. Acest obiectiv este fezabil, dar dificil de pus în practică, dată fiind ponderea mult prea mare a activităților în aer liber. De asemenea, proporția mare a acestui tip de activități pune sub semnul întrebării sustenabilitatea moștenirii infrastructurii culturale.

Dosarul de candidatură a conturat strategia de dezvoltare a capacității de acțiune a operatorilor culturali, a profesorilor, a angajaților din administrația locală și din sectorul turistic. Juriul a considerat că acesta nu a avut profunzimea necesară pentru atingerea obiectivelor strategice de îmbunătățire a ofertei culturale în zonele de periferie.

Implicarea publicului

Juriul a considerat că abordarea în privința inițiativelor de consultare în vederea elaborării candidaturii a fost una limitată. Aceasta a implicat sectorul cultural, prin apeluri deschise și întâlniri, dar a părut limitată în ceea ce privește publicul larg, în special acela din zonele de periferie, unde cultura nu este o prioritate.

Juriul a remarcat implicarea organizațiilor non-Guvernamentale și a sectoarelor culturale independente și comunitare. Dezvoltarea unui program pe termen mai lung pentru școli, care să includă instruirea profesorilor, a fost percepută în mod pozitiv.

Juriul a considerat că abordarea asupra dezvoltării publicului a fost mai mult teoretică, întrucât lipsește legătura cu provocările întâmpinate în sporirea audienței și lărgirea categoriilor de public din zonele periferice. Juriul s-ar fi așteptat ca această candidatură să implice prin programul său pe cei 110.000 de studenți din oraș și să indice contribuția universităților la CEaC și după evaluare.

Gestionarea

Bugetul previzionat pentru programul operațional CEaC este de 75 milioane euro. Acesta include și premiul Melina Mercouri de 1,5 milioane euro, care este acordat doar în cazul respectării unor condiții. Conform regulamentului de acordare a premiului, această sumă nu va fi luată în considerare în această etapă. Bugetul efectiv este, prin urmare, de 73,5 milioane euro. Este prevăzut ca sectorul public să asigure 92% din buget, restul de 8% provenind din sectorul privat. S-a planificat ca investiția să fie finanțată în principal de Ministerul Culturii (15 milioane euro, 20%), de Municipality (37,5 milioane euro, 50%, din partea sectoarelor Bucureștiului - 9 milioane euro, 12%), din partea consiliului județean (1,5 milioane euro, 2%) și din diferite fonduri UE (4,5 milioane euro, 6%). Primăria orașului, primăriile de sector și consiliul județean au confirmat contribuțiile. Contribuția sectorului privat include servicii și produse în natură.

Cheltuielile planificate se ridică la suma de 52,5 milioane euro (70%) din program, 15 milioane euro (20%) fiind prevăzute pentru marketing, iar 7,5 milioane euro (10%) ca și cheltuieli de personal și administrație.

Juriul a considerat că aspectele financiare sunt stabilite în mod realist. Juriul și-a exprimat însă temerea că ritmul de efectuare a cheltuielilor este lent pe parcursul etapei de pregătire, cu o rată accelerată în anul 2021. Aceasta reflectă un punct slab al programului artistic, cauzat de lipsa de proiecte multianuale.

Unul dintre obiectivele candidaturii este descentralizarea ofertei culturale în oraș. Candidatura are în vedere peste 200 de operatori culturali, cu un nivel ridicat de autonomie. Totuși, dosarul de candidatură nu a precizat clar modul în care agenția CEaC va menține nivelul de calitate scontat și va asigura rezultatul conform obiectivelor CEaC.

Juriul a apreciat intenția ca ARCUB să rămână la conducerea candidaturii timp de 12 luni pentru a permite înființarea asociației CEaC, angajarea personalului și funcționarea operațională completă a acesteia. Se speră ca termenul de 12 luni să nu fie depășit. Structura de Guvernare propusă a stârnit însă câteva întrebări din partea juriului. Acesta nu a fost convins de eficacitatea unui consiliu de conducere constituit din reprezentanții a 100 de asociații puternice, cu potențial drept de decizie. Riscul apariției unor conflicte de interese este foarte ridicat (membrii putând fi, în același timp, și manageri de proiect).

Curatoriumul (format din 12 curatori internaționali și 12 curatori aleși pe plan național) și-a dovedit contribuția la dezvoltarea candidaturii. Juriul și-a exprimat îngrijorarea că o continuare a activității în formatul planificat poate crește riscul apariției conflictelor de interese (sau a unor aparente conflicte de interese) în cazul persoanelor care îndeplinesc în cumul funcția de membru al Curatoriumului și cea de manager de proiect. Acest lucru poate conduce la un grad mai mare de fragmentare a proiectului.

Rezumat

Juriul a considerat că intențiile ambițioase ale programului nu au fost dezvoltate pe măsura potențialului lor. Au existat îndoieli privind posibilitatea programului de a crea o moștenire culturală durabilă. Acestea s-au bazat pe gradul mare de incertitudine în ce privește asumarea proiectului în ansamblu, precum și în ce privește natura programului în sine. Subcontractarea dezvoltării candidaturii către o agenție poate fi benefică atât timp cât există o legătură strânsă între oficialitățile orașului responsabile de moștenirea culturală și de celelalte obiective ale orașului, dar juriul nu a fost convins că această legătură există. Programul a fost perceput ca având o abordare orientată închisă către programul în sine, cu o abordare limitată a dimensiunii europene. Juriul nu a fost convins nici de structura de gestionare propusă.

Cluj-Napoca

Context

Cluj-Napoca și-a prezentat candidatura cu trei obiective importante. În primul rând, implicarea comunităților din oraș (există o tendință a majorității comunităților de ignorare a celorlalte, un *leitmotiv* al dualității și o segregare a populației de origine rromă); în al doilea rând, își propune să devină un oraș de top al artelor și al culturii în Europa și, în al treilea rând, cultura să contribuie la dezvoltarea orașului. Orașul are peste 80.000 de studenți în cele 12 universități. În ultimii ani, s-a produs o schimbare semnificativă în viața culturală a orașului, cu un public de peste 2 milioane de persoane în fiecare an, la cele peste 2.000 de evenimente organizate. Cele mai renumite 45 de instituții culturale au generat o cifră de afaceri de peste 22 milioane euro în anul 2015. Titlul de CEaC este perceput ca o etapă preliminară în strategia globală a orașului. Astfel se vor aborda, după cum se susține în dosarul de candidatură, „rănilor deschise”, precum segregarea populației de origine rromă, ce locuiește separat în zona gropii de gunoi.

Candidatura se concentrează, ca și la etapa de preselecție, în jurul conceptului „Estul Vestului”. Aceasta a avut trei tematici importante: „Cultura inspiră”, „Cultura conectează” și „Cultura lucrează”. La acestea se adaugă un program transversal, „Academia schimbării”, care le susține pe celelalte trei.

Strategia culturală

Strategia de dezvoltare a orașului a fost aprobată în anul 2013 pentru perioada 2014-20. Culturii i-au fost dedicate două capitole specifice și este percepută ca o valoare transversală în întreaga strategie. Ca o dovadă în plus a implementării strategiei, bugetul alocat culturii a crescut de la 1,26 milioane euro în 2013 la 3,05 milioane euro în 2016. În faza de preselecție, juriul a făcut remarci pozitive privind strategia și rolul CEaC în cadrul acesteia. Juriul a constatat că anul CEaC va avea loc într-o perioadă de tranziție de la strategia în vigoare la cea viitoare, ce își propune obiective până în anul 2030. Aceasta dă posibilitatea sprijinirii orașului în realizarea schimbărilor propuse pentru diferite domenii, inclusiv cultura în context social și dezvoltarea industriilor creative, dar demonstrează totodată că nu s-a creat o strategie formală pentru perioada de după anul CEaC.

Juriul a apreciat mai multe idei de proiecte care au potențialul de a dezvolta pe termen lung legătura dintre sectorul cultural și celelalte sectoare. Între acestea se remarcă proiectul emblematic „Artă și fericire” care își propune să poziționeze orașul ca un centru regional de frunte în artă și terapie în sectorul de sănătate. Juriul a fost informat că instituțiile de învățământ generează în fiecare an peste 2.000 de absolvenți de artă și creație, dar nu există locuri de muncă suficiente în domeniu; CEaC are ca scop formarea de „cultuprenori”.

Juriul a fost mai puțin convins de faptul că strategia culturală poate contribui la dezvoltarea urbană, dincolo de intenția, pe termen lung, de reabilitare a malurilor râului.

Juriul a considerat abordarea asupra evaluării ca fiind realistă, după cum a fost și intenția de a organiza o licitație internațională pentru realizarea evaluării pe o perioadă de zece ani. Juriul a constatat că anumite obiective au fost identificate în diferite secțiuni ale dosarului de candidatură (și anume, un milion de turiști și 3 milioane de șederi peste noapte).

Dimensiunea europeană

Juriul și-a menținut părerea pozitivă de la preselecție privind proiectul „Estul Vestului”. Acesta a remarcat că au fost propuși mult mai mulți parteneri (450) din mai multe zone ale Europei decât cei prezentați în faza de preselecție. Programul „Remake”, constituit dintr-o serie de proiecte bune, selectate de la fostele CEaC, a fost considerată o abordare interesantă.

A fost prezentată intenția de a explora mai multe teme paneuropene: populația rromă și Holocaustul, orașele bilingve, intenția de a fi o „CEaC verde”, cu un angajament solid în ceea ce privește protejarea mediului.

Există legături puternice cu o serie de alte CEaC și alți candidați. Juriul a salutat formarea unei rețele de orașe candidate. De asemenea, a remarcat colaborarea propusă cu Baia Mare. Totodată, o altă idee bună este propunerea de formare a unei strategii de comunicare comună cu celelalte două CEaC în 2021.

Programul artistic

Juriul a considerat la preselecție că o „combinație” între „Estul Vestului” și „Europa resemnificată” poate deveni o ancoră puternică a programului. Cu toate acestea, la reuniunea de selecție finală, juriul nu a fost convins că abordarea valorilor dificil de implementat din Europa a fost suficient de bine evidențiată în programul propus. Programul prezintă puncte forte în ceea ce privește dezvoltarea industriilor creative și artistice cu ajutorul „cultuprenorilor” și al „Platformei de creativitate socială”. Ele contribuie la impresia generală a unui accent puternic pe implementarea

unui proiect de schimbare locală și de creștere a capacității, lipsind însă o viziune artistică coerentă. Programul artistic se concentrează într-o foarte mare măsură, poate prea mare, asupra „Centrului european pentru arte contemporane”. La preselecție, acesta a fost asociat cu o scenă de film elocventă, proiectând-se crearea unei academii de film; aceasta a fost mai puțin evidentă în dosarul de candidatură. Juriul nu a fost convins că acest proiect ar putea transforma Cluj-Napoca într-un oraș european de marcă în domeniul artelor vizuale.

Juriul a apreciat parteneriatul cu Baia Mare. De asemenea, acesta a remarcat proiectele „Jivipen”, axate pe comunitatea rromă. Intenția de a reînvia amintirile blocate ale Holocaustului și sclavia rromă a fost salutăată ca o abordare internațională a proiectului.

Juriul a considerat că programul artistic a fost bine structurat, dar că acesta nu contribuie la îndeplinirea obiectivelor strategice declarate, de rezolvare a problemelor identificate la comunitățile paralele și transformarea lor în „ClujUnion”.

Capacitatea de a produce rezultate

Juriul a remarcat sprijinul politic declarat pentru CEaC de către primar. Consiliile orașenești și județene și-au reafirmat sprijinul pentru candidatură (inclusiv în privința aspectelor financiare), în lunile iulie și august 2016.

Juriul a apreciat consolidarea și extinderea la scară internațională a „Academiei schimbării”, așa cum s-a recomandat în raportul aferent reuniunii de preselecție.

Juriul și-a exprimat îngrijorarea privind calendarul strâns al activităților, cu termene scurte de realizare a multora dintre proiectele majore propuse, care au o importanță mare în realizarea unor elemente ale programului.

Implicarea publicului

Juriul a apreciat amploarea implicării cetățenilor în dezvoltarea candidaturii.

Strategia de extindere a categoriilor de public a fost conturată, dar nu este încă aplicată în totalitate, așa cum ar fi de așteptat în această etapă. Juriului nu i-au fost clare intențiile de extindere a publicului în instituțiile culturale existente și la festivaluri (în afara programelor de instruire), care ar putea prelua conducerea în dezvoltarea audienței.

Juriul a considerat solide mai multe proiecte implicând tinerii, precum și intenția de a proteja moștenirea creată prin obținerea titlului de Capitală Europeană a Tineretului în anul 2015. Planurile pentru școli au fost mai puțin dezvoltate.

Gestionarea

Estimarea bugetului operațional este de 35 milioane euro. Fondurile necesare vor fi primite de la primăria orașului (15 milioane euro), Guvern (10 milioane euro), județ (6 milioane euro), Uniunea Europeană (în mare parte în urma unor apeluri de proiecte) (1,5 milioane euro) și 2,5 milioane euro din partea sectorului privat. Intenția este de a aloca 70% costurilor programului, 16% marketingului și un realist 14% salariilor și administrării.

Juriul a fost mulțumit de previziunile financiare.

De asemenea, juriul și-a exprimat opinia pozitivă privind structura de conducere propusă. Propunerile privind personalul au fost în general solide, deși lipsa unui director artistic senior (care să colaboreze cu directorul de program și să coordoneze cei opt curatori) a fost considerată o abordare neobișnuită.

Juriul a considerat că abordarea temei triple/sloganului triplu: „Estul Vestului”, „Europa

resemnificată” și „Servus” ar putea îngreuna promovarea atât pentru publicul local, cât și pentru cel internațional.

Rezumat

Juriul a considerat că aceasta este o candidatură puternică și s-a îmbunătățit față de etapa preselecției. Echipa a fost entuziastă și convingătoare. Dimensiunea europeană a fost bine explorată, prezentând câteva caracteristici inovative. Candidatura a fost conformă strategiilor culturale actuale și a creat premisele pentru schimbările ce urmează să se producă după 2021. Absența unei strategii pentru perioada de după anul CEaC este considerată un punct slab. CEaC-urile nu cuprind de obicei întregul obiectiv al unei strategii culturale. „Academia schimbării” și „Cultuprenorii” ar trebui să genereze o cultură profesională solidă pentru oraș. Criteriile de sprijin (gestionarea și Guvernarea) au fost puternice.

Timișoara

Context

Timișoara și-a prezentat candidatura dintr-o perspectivă a „comunității interculturale, multiconfesionale și antreprenoriale”. Orașul a fost și este un oraș care a aprins scânteile ce au declanșat transformări pe întregul continent. Timișoara se confruntă, conform dosarului de candidatură, cu aceleași dificultăți crescânde ale oricărui alt oraș stabil economic, de mărime medie, din Europa centrală: stare pasivă de confort, respingerea noului, consumism fără implicare socială. Orașului îi lipsesc instrumentele adecvate pentru a crea legăturile atât de necesare între local și internațional.

Programul propus are ca slogan „Luminează orașul prin tine!”. El este structurat în jurul a trei „Teritorii”: „Oameni”, „Locuri” și „Conexiuni”. Fiecare dintre acestea are subdiviziunile sale. Locul central în această schemă îl ocupă „Electro-cultura”, un proiect de dezvoltare a capacității, orientat în multiple direcții.

Strategia culturală

Juriul a apreciat abordarea participativă extinsă utilizată în crearea strategiei culturale pentru 2014-2024. Dosarul de candidatură a evidențiat clar legătura dintre proiectele din programul propus și strategia culturală. Juriul a fost mulțumit să constate că una dintre slăbiciunile sectorului cultural actual (procentul relativ scăzut de fonduri ale orașului direcționate către sectorul independent) se află în curs de remediere.

Juriul a apreciat viziunea clară și importanța acordată oamenilor (agenți culturali și creativi, public și factori de decizie) în crearea legăturii dintre impactul deținerii titlului de CEaC și dezvoltarea urbană. Ei sunt factorii ce vor avea capacitatea de a produce schimbări pe parcursul anului derulării programului CEaC și ulterior acestuia.

Un element pozitiv al candidaturii a fost nivelul ridicat de sprijin și de implicare din partea liderilor diferitelor comunități și a artiștilor din acest oraș multicultural și multilingvistic.

Dosarul de candidatură a stabilit în mod clar rezultatele așteptate pe termen lung în sectorul social, economic și cultural. Juriul a salutat legătura directă dintre aceste rezultate și trei grupuri-țintă (agenți culturali și creativi, public și factori de decizie).

Juriul a remarcat o serie de puncte forte în obiectivele strategiei, inclusiv dezvoltarea schimbării comportamentale prin intermediul factorilor de decizie și al creatorilor de politici (la nivel individual și colectiv), prin parcurgerea unui proces în trei etape, cuprinzând angajarea, participarea și extinderea publicului, precum și prin includerea unei viziuni europene.

Juriul a considerat că toate aceste aspecte au fost foarte bine analizate și că pot genera rezultatele dorite pentru o CEaC. Punctele forte constituie factori importanți în luarea deciziilor privind CEaC.

Planul de evaluare, care se bazează pe un fundament logic, este solid. Obiectivele și indicatorii au fost bine conturați, existând și o serie de obiective generale cheie. În dosarul de candidatură se recunoaște slăbiciunea actuală în evaluare în România, dar se exprimă intenția de a se apela la Universitatea de Vest din Timișoara, precum și la experți europeni și consultanți.

Recomandare: Există actualmente în alte CEaC câteva tentative de formare a unei rețele de evaluare CEaC pan-europene pe termen lung, juriul recomandând analizarea posibilității de aderare la această rețea.

Recomandare: Juriul se așteaptă ca evaluarea să beneficieze de propria linie de buget, care să nu fie inclusă în bugetul programului.

Dimensiunea europeană

Juriul a salutat intenția ca peste 75% dintre proiecte să fie realizate în colaborare cu parteneri din Europa. Scopul ar trebui să fie creșterea interesului cetățenilor cu privire la diversitatea culturilor din Europa de astăzi.

Juriul a notat accentul puternic pe proiecte comune cu țările vecine (de dincolo de granițe). Acestea au avantajul proximității, dar juriul nu a considerat că acestea ar putea rezolva provocările de la nivel regional din sectorul cultural, social sau economic.

Recomandare: Juriul recomandă ca, în privința restului elementelor programului, directorul artistic să pună un accent deosebit pe găsirea de parteneri din alte țări decât cele imediat învecinate, pentru a lărgi participarea la proiectele regionale. 30% din buget este actualmente alocat viitoarelor apeluri la proiecte. Juriul sugerează ca dimensiunea europeană (extinzându-se și asupra altor țări decât cele imediat vecine) să devină un criteriu obligatoriu, cu prioritate asupra celorlalte criterii menționate în dosarul de candidatură.

S-au construit bune relații cu celelalte CEaC și s-au inițiat inclusiv proiecte comune (ex. Dare!).

Recomandare: Vor fi trei CEaC în anul 2021: Novi Sad, Timișoara și un oraș din Grecia, care va fi selectat în luna noiembrie 2016. Juriul se așteaptă la o gamă largă de parteneriate între cele trei orașe.

Programul propus prezintă puncte forte în ceea ce privește abordarea temelor europene (de exemplu, temele legate de LGBT, diversitatea lingvistică, Holocaust, șomajul în rândul tinerilor, ostilitatea față de nou-veniți sau imigranți).

Programul propus include câteva modalități interesante de îndeplinire a criteriilor, diferite de cele specifice sectorului artistic, printre care „Rezident temporar”, „Locuiește cu un localnic” (turism comunitar) și "Invită un străin în oraș”.

Programul artistic

Programul propus prezintă o structură interesantă, sub forma unei călătorii străbătând teritorii, de-a lungul mai multor stații. Acesta este rezultatul unui proces clar și solid de participare a comunității, care include nevoile sectorului cultural, precum și partenerii internaționali și statele vecine.

Un punct forte al programului este acela că majoritatea proiectelor sunt multianuale, acest fapt contribuind la o moștenire a schimbării mult mai consistentă decât ar genera evenimentele unice.

Juriul a considerat că abordarea tematică a programului este mai utilă ca instrument de dezvoltare decât ca unul de producție. Viitorul director artistic, în conformitate cu strategia globală de implicare a publicului, trebuie să animeze programul, în special în anul 2021, crescând astfel gradul de coerență a prezentării publice.

Câteva proiecte au fost remarcate de către juriu ca având un potențial semnificativ, inclusiv „Cămine în mișcare”, „Patrimoniul sub reflectoare”, precum și crearea unei arhive a amintirilor cetățenilor despre revoluția din 1989 care a avut loc în România.

Juriul a apreciat intenția de a introduce elementul digital în majoritatea proiectelor; o abordare inovativă.

Juriul a considerat binevenit parteneriatul cu fostul oraș candidat, Arad. Există o relație activă între multe dintre CEaC, care se dezvoltă în jurul unor proiecte specifice.

S-au stabilit criterii clare privind organizarea viitoarelor apeluri de proiecte și de îmbunătățire a programelor.

Recomandare: Juriul recomandă ca viabilitatea financiară să fie adăugată pe lista criteriilor de evaluare, iar criteriul referitor la dimensiunea europeană să fie cuprins în lista criteriilor obligatorii.

Capacitatea de a produce rezultate

Candidatura beneficiază de sprijinul solid al primarului și al consiliului județean.

Ațiunea „Electro-cultura” derivă dintr-o analiză temeinică a nevoilor și slăbiciunilor sectorului cultural. Profunzimea consultărilor s-a evidențiat cu claritate. Traseul propus de aceasta „de la împluternicire la practică și la angajare” este solid și îndreptățește speranța la o moștenire durabilă a CEaC.

Juriul a remarcat obiectivul de a crea 100 de noi locuri de muncă, un obiectiv extrem de ambițios cu un buget atât de mic, dar care ar trebui să fie un principiu călăuzitor în privința managementului CEaC.

Recomandare: Juriul recomandă o revizuire aprofundată a sectorului industriilor culturale și creative, în special din perspectiva creării de noi locuri de muncă, în corelare cu strategia de dezvoltare economică a orașului.

Există o listă lungă de proiecte de infrastructură de a căror realizare depinde programul CEaC. Acest fapt reprezintă un risc pentru CEaC și ar trebui să existe planuri de rezervă pentru situația în care aceste proiecte nu se vor putea realiza. Juriul a remarcat renovarea cinematografelelor și transformarea lor în centre culturale cu o activitate mai extinsă și consideră că aceasta reprezintă o oportunitate de dezvoltare a unui proiect internațional (ex. Plovdiv 2019).

Implicarea publicului

Juriul a apreciat axarea inovativă a programului propus pe implicare (sprijinită de un membru al personalului de conducere, în calitate de coordonator al unității de angajare a publicului), având ca rezultat participarea în proiectele de implicare. Alte CEaC au încercat această abordare, dar nu cu același nivel de concentrare și atenție.

Dezvoltarea publicului este abordată ca element transversal ce transpare în întregul program al CEaC. Trei niveluri de implicare dezvoltate de către echipa de proiect vor fi implementate prin programul „Conductoare” în perioada 2018-21. Stabilirea dezvoltării publicului ca program transversal prezintă anumite avantaje, unul dintre ele fiind certitudinea că este abordat în toate

proiectele, și nu doar în anumite proiecte. Strategia globală de acordare a unui loc central dezvoltării publicului va duce la schimbări în ceea ce privește dezvoltarea publicului-țintă al festivalurilor și instituțiilor culturale existente.

Gestionarea

Programul propus are un buget previzionat de 48,5 milioane euro, din care Municipality contribuie cu 20 milioane euro, Guvernul cu 12 milioane euro, Județul cu 5 milioane euro, programele UE (competiții de proiecte în cea mai mare parte) 3 milioane euro și 4 milioane euro de la alte instituții din sectorul public. Se estimează ca sectorul privat să contribuie cu 4,5 milioane euro.

Venitul este previzionat a fi alocat în proporție de 70% programului, 15% marketingului și 11% pentru salarii și administrare. Un procent de 4% este rezervat cheltuielilor neprevăzute și ideilor inovatoare ulterioare.

Juriul s-a declarat mulțumit de planul de finanțare propus.

Juriul a fost, de asemenea, mulțumit de structura de conducere a asociației formată pentru administrarea CEaC. El a apreciat intenția de a urma principiile *Codului de Guvernare în cultură* dezvoltat în Olanda și ale planului de „management al așteptărilor”.

Recomandare: Juriul recomandă insistent ca niciun membru al Consiliului să nu fie asociat cu proiecte din programul CEaC.

Planurile de personal sunt acceptabile, cu o singură excepție. Juriul nu a fost convins de funcțiile de „coordonator,” și relația lor, în termenii autorității și luării deciziilor, cu directorul executiv și directorul artistic.

Recomandare: Juriul recomandă o reanalizare a structurii personalului de conducere pentru a asigura autoritatea directorului artistic asupra tuturor aspectelor artistice ale programului.

Juriul a apreciat analiza deschisă și minuțioasă a punctelor forte și a slăbiciunilor, precum și a riscurilor descoperite în timpul pregătirii candidaturii.

În ce privește marketingul, juriul a considerat că structurarea programului pe trei teme, care conțin la rândul lor subprograme, va fi dificil de prezentat publicului și cetățenilor. Flexibilitatea și dinamismul sloganului „Luminează” au fost însă apreciate.

Rezumat

Juriul a fost extrem de impresionat de preocuparea centrală de a pune oamenii în prim-plan în toate aspectele proiectului. Aceasta se încadrează în obiectivul global al acțiunii CEaC și creează premisele unei moșteniri solide, dându-i un impuls suplimentar prin programul de dezvoltare a capacității de acțiune, „Electro-cultura”. Strategia culturală a orașului este cuprinzătoare, iar juriul a apreciat claritatea obiectivelor și scopurilor, precum și modul în care acestea sunt în acord cu rezultatele preconizate. Juriul a apreciat pozitiv programul din perspectiva criteriilor privind capacitatea de a produce rezultate și gestionarea. Programul propus este bine alcătuit, abordează teme europene sensibile și se concentrează într-o mare măsură pe dezvoltarea publicului, incluzând componenta digitală. Dimensiunea europeană va trebui consolidată printr-o extindere a impactului dincolo de zonele învecinate.

Desemnarea oficială

Prezentul raport a fost transmis Ministerului și Comisiei Europene. Ambele îl vor publica pe paginile lor de internet. În conformitate cu prevederile articolului 11 și pe baza prezentului raport, Ministerul va desemna Timișoara pentru deținerea titlului de CEaC în România în anul 2021. Ministerul va informa Parlamentul European, Consiliul, Comisia și Comitetul Regiunilor. Desemnarea oficială permite orașului Timișoara să utilizeze titlul de „Capitală Europeană a Culturii 2021”.

Recomandări pentru Minister

Juriul recomandă Ministerului să rezolve urgent două aspecte esențiale pentru a avea posibilitatea de a sprijini implementarea cu succes a programului CEaC. Experiențele anterioare au arătat că, pentru a avea succes, o CEaC are nevoie de construirea unei fundații solide în perioada imediat următoare desemnării.

- Adoptarea unei noi baze legale pentru a permite funcționarea Asociației TM2021.
- Acordul asupra contribuțiilor Guvernului la CEaC. Capitala Europeană a Culturii trebuie tratată ca un proiect unic, fără să fie necesar ca CEaC să solicite finanțare pe bază de proiect pentru fiecare proiect inclus în programul de candidatură.

Premiul Melina Mercouri

Juriul recomandă acordarea de către Comisia Europeană a premiului Melina Mercouri orașului desemnat. Plata premiului, în valoare de 1,5 milioane euro, este amânată până în anul 2021 și este condiționată de îndeplinirea anumitor cerințe.

Conform Articolului 14 al Deciziei, cerințele sunt următoarele:

- CEaC își respectă în continuare angajamentele asumate în stadiul depunerii candidaturii
- Respectă criteriile
- Ia în considerare recomandările din rapoartele de selecție și monitorizare ale juriului
- Nu au survenit schimbări substanțiale ale programului și ale strategiei descrise în dosarul de candidatură; condiția se referă și la strategia pentru moștenirea culturală care se va derula ulterior anului CEaC
- Bugetul a fost menținut la un nivel capabil să pună în aplicare un program de înaltă calitate, conform dosarului de candidatură
- A fost respectată independența echipei artistice
- Dimensiunea europeană a rămas suficient de puternică în versiunea finală a programului cultural
- Activitățile de marketing și comunicare indică în mod clar că este vorba despre o acțiune a Uniunii Europene
- Au fost întocmite planurile de monitorizare și evaluare.

La sfârșitul anului 2020, juriul va recomanda Comisiei Europene efectuarea sau nu a plății premiului, în funcție de respectarea acestor cerințe.

Reputația unei CEaC

Un oraș căruia i s-a acordat titlul de CEaC primește atenție internațională deosebită începând de la data recomandării sale la titlu și continuând mult după încheierea anului CEaC. Orașul are responsabilitatea de a se ridica la înălțimea mărcii CEaC, dat fiind că imaginea sa se reflectă asupra tuturor fostelor și viitoarelor capitale europene ale culturii. Autoritățile locale ale orașului ar trebui să conștientizeze faptul că deciziile lor (și nu numai în sectorul cultural) pot atrage atenția mass-mediei naționale, internaționale și a rețelelor de socializare într-o măsură mult mai mare decât sunt obișnuite. Acest fapt face ca deciziile luate la nivelul orașului în privința unei

game largi de probleme să fie privite dintr-o perspectivă nouă și specială.

Etapa de monitorizare

Odată ce o CEAC a fost desemnată, ea intră în "Etapa de monitorizare" (articolul 13 din Decizie). Juriul va colabora cu CEaC pentru asigurarea calității necesare pentru menținerea mărcii CEaC și oferirea de consiliere și experiență.

Dosarul de candidatură prezentat la selecția finală devine contractul de facto dintre orașul desemnat și cetățenii săi, comitetul de monitorizare, Minister, Comisia Europeană, precum și celelalte orașe candidate. El joacă un rol important în acordarea premiului Melina Mercouri. Juriul se așteaptă la respectarea strictă a conținutului dosarului de candidatură pe parcursul fazei de pregătire și în anul CEaC. Modificările semnificative ale dosarului de candidatură se vor discuta cu juriul, prin intermediul Comisiei Europene, înaintea luării deciziilor.

Există trei etape formale de monitorizare (**toamna 2017, primăvara 2019 și toamna 2020**), când echipa CEaC se va întâlni cu membrii juriului la Bruxelles. Comisia Europeană va solicita CEaC, în numele juriului, să transmită un raport de progres. Aceste rapoarte vor indica progresele majore înregistrate de CEaC, informații actualizate privind proiectele și planificările din dosarul de candidatură, o analiză a riscurilor și un plan conturat de lucru pentru perioada următoare. Ulterior consultării cu juriul, Comisia va comunica acele aspecte care trebuie prezentate în mod special în aceste rapoarte. Ele vor include informații despre stadiul implementării recomandărilor juriului de selecție și monitorizare.

Juriul poate decide să viziteze CEaC pentru monitorizarea progresului.

Rapoartele juriului întocmite la cele trei întâlniri vor fi publicate pe pagina de internet a Comisiei. CEaC poate decide să publice propriile rapoarte de progres. Juriul recomandă publicarea acestora, în scopul asigurării transparenței.

Recomandările juriului

Următoarele recomandări sunt adresate orașului Timișoara (indicațiile privind numărul paginilor se referă la paginile din dosarul de candidatură). Juriul se așteaptă să primească un raport de progres privind implementarea acestor recomandări (precum și a recomandărilor din secțiunea de evaluare). Juriul poate solicita, prin intermediul Comisiei, un raport intermediar la începutul anului 2017.

- Membrii Consiliului Director al Asociației TM2021 să fie numiți, astfel încât Consiliul să devină complet funcțional (p84). Se va avea în vedere ca membrii Consiliului să nu aibă interese de orice natură în raport cu operațiunile programului. Această interdicție se aplică în mod special acelor membri din sectorul cultural aleși de adunarea generală.
- Juriul recomandă ca Ministerul să fie invitat să își desemneze un reprezentant cu drepturi depline în Consiliu, iar statutul acestuia să nu se limiteze la cel de observator, așa cum a fost conturat în dosarul de candidatură. Rolul său este de a asigura colaborarea cu celelalte Ministere, instituții naționale și organizații de la nivel național.
- Relația dintre Consiliu și personalul asociației trebuie definită și făcută publică.
- Membrii Consiliului trebuie să înțeleagă că rolul lor este unul strategic, și nu executiv ori de gestionare a activităților curente, aceasta fiind sarcina directorului executiv. Consiliul evaluează activitatea directorului executiv și a echipei în cadrul întâlnirilor trimestriale. Membrii Consiliului au rol de facilitatori și ambasadori.
- Membrii Consiliului trebuie să aibă sarcina specială de a se concentra asupra obiectivelor privind moștenirea culturală.

- Întocmirea unui plan privind moștenirea culturală de către Directorul Executiv și prezentarea acestui plan Consiliului Director, precum și informarea permanentă a reprezentanților orașului în legătură cu stadiul implementării acestuia.
- Noul Consiliu Director va trebui să reconfirme în funcție Directorul Executiv. Numirea Directorului Artistic în urma unui proces de recrutare deschis la nivel internațional (pagina 90).
- Recrutarea personalului de conducere al organizației se va face prin concursuri deschise și semnarea contractelor cu aceștia va avea loc până în primăvara anului 2017.
- Elaborarea de către Directorul Executiv, cu aprobarea Consiliului, a Regulamentului financiar al organizației, inclusiv delegarea explicită a dreptului de avizare financiară și de legalitate.
- Desemnarea unei organizații independente, responsabilă cu realizarea auditurilor anuale și aprobarea situațiilor contabile anuale ale asociației, pentru asigurarea transparenței și a responsabilității publice. Publicarea Raportului anual și a situațiilor contabile ale Asociației.
- Elaborarea sistemului de management intern și al proceselor administrative. Acestea vor include resursele umane, cadrul juridic (ex. formalități contractare proiecte), confidențialitatea datelor, drepturile de proprietate intelectuală, criteriile și procedurile pentru apeluri de proiecte, strategia de marketing și branding. Este important ca acestea să fie pregătite la începutul perioadei de tranziție, dat fiind că este improbabil ca sistemele utilizate în procesul de ofertare să fie suficient de robuste pentru implementare.
- Juriul atrage atenția CEaC asupra evaluării externe a orașelor care au deținut titlul CEaC în 2014 (ce poate fi găsită pe pagina de internet a Comisiei Europene) și, în special, asupra importanței unui control direct, din fazele incipiente, asupra marketingului și comunicării de către Asociația CEaC.
- Se recomandă acordarea unei atenții speciale rapoartelor juriului privind viitoarele CEaC (2018-2019), în scopul identificării problemelor similare.
- Dezvoltarea de parteneriate cu alte CEaC începând cu anul 2017, inclusiv a unor planuri comune de marketing, schimburi de informații asupra proiectelor de evaluare și cercetare, precum și asupra proiectelor operaționale.
- Dezvoltarea și implementarea unei strategii de comunicare internă. Aceasta acoperă comunicarea în cadrul asociației, între asociație și administrația orașului, între asociație și Minister, precum și între asociație și Comisia Europeană. Strategia se poate extinde și asupra comunicării cu celelalte trei orașe candidate, cu scopul de a susține colaborarea cu acestea.
- Elaborarea unui plan detaliat privind managementul resurselor umane până în anul 2021 și în anul respectiv, incluzând implicarea de stagiați, personal detașat sau voluntari. Ar trebui să se facă distincția clară între atribuțiile fiecărei categorii de personal, pentru ca stagiarii neplătiți și voluntarii să nu înlocuiască personalul plătit cu normă întreagă.
- Consiliul Director și personalul se vor asigura de promovarea CEaC ca acțiune a Uniunii Europene. Recomandarea nu se referă doar la utilizarea logo-ului UE pe toate materialele de marketing și de comunicare externă în mediul online și pe materialele printate (logo-ul UE trebuie plasat prima inter pares între celelalte logo-uri), ci implică un focus special pe celebrarea Zilei Europei, pe invitarea unor personalități să țină discursuri pe teme europene, organizarea de evenimente dedicate tematicilor europene și pentru evidențierea valorilor europene, atât în perioada premergătoare anului în care orașul va deține titlul CEaC, cât și în anul 2021 etc.

Mulțumiri

Cu această ocazie, juriul ar dori să mulțumească Ministerului, personalului acestuia, sprijinit cu competență de Direcția Generală pentru Educație și Cultură a Comisiei Europene, pentru gestionarea eficientă a competiției.

Steve Green (Președinte)

Raluca Velisar (Vicepreședinte)

Sylvia Amann

Cristina Farinha

Ulrich Fuchs

Alain Hutchinson

Valentina Iancu

Jordi Pardo

Aiva Rozenberga

Pauli Sivonen

Agnieszka Wlazel

Suzana Zilic Fiser

București

octombrie 2016